

حوکمی ریش هیشتنه‌وه

له ئاینی ئیسلام دا

کۆکردنه‌وه و ئاماده‌کردنی:

یونس عمر

پیداچونه‌وهی / م.هه‌لگورد مصطفی گه‌لالی

له‌بلاو گراوه‌کانی ئەم سایتانه

www.regayislam.com

www.fermude.com

په‌رتوکه‌خانه‌ی دیرین / سووران

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه أجمعين. أما بعد :

خوای پهروه‌دیگار واجبی کرده له‌سه‌ر (به‌نده‌کانی) که بی په‌رستن به تآک و ته‌نها، هه‌ر وه‌کو ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذاریات: ۵۶

واته: من جنوکه و ئاده‌میزادم دروست نه‌کرده ته‌نها بو په‌رستنی خوّم نه‌بیّت، که‌واته پیویسته له سه‌رمان ئاینی ئیسلامان هه‌مووی قبول بیّت وه عیاده‌ته‌کانمان ته‌نها بو خوای په‌روه‌دیگار ئه‌نجام بده‌ین، هه‌ر وه‌کو خوای په‌روه‌دیگار ده‌فه‌رمویت:

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً﴾ البقرة: ۲۰۸

واته: ئه‌ی ئه‌وانه‌ی ئیمانان هیناوه برۆنه ناو ئاینی ئیسلام به گشتی، که کرده‌وه کردنه به گشت ئه‌و شتانه‌ی که خوای په‌روه‌دیگار ئه‌مری پی کردوین به ئه‌نجام دانی و وه دوور که‌وتنه‌وه له هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی که خوای په‌روه‌دیگار نه‌هی لی‌کردوین، که‌واته دروست نیه بو ئیمه‌ه واز له هه‌ندی‌ک له‌وه عیاده‌تانه بینین که فه‌رمانان پی کراوه بو‌یه (ریش) هیشتنه‌وه‌ش یه‌کیکه له‌وه عیاده‌تانه‌ی که ئه‌مرمان پی کراوه به‌کردنی، به‌پشتیوانی خوای په‌روه‌دیگار به‌کورتی باسی ریش هیشتنه‌وه و حوکه‌ه‌که‌ی ده‌که‌ین.

ریش له زمانه‌وانی و له‌شهر دا

اللّٰحِيَةُ (ریش): له‌ زمانه‌ی عه‌ره‌بی دا به‌م مانایه‌ دیت: (اللّٰحِيَةُ، بالكسْرِ: شَعْرُ الخَدَّيْنِ وَالذَّقْنِ) (1)

(1) انظر: قاموس المحيط /ج4/ ص 387-، والقاموس المعجم الوسيط.

شیخ ابن عثیمین ده‌فه‌رمویت: واته (له‌سه‌ر ئه‌م بیناسه‌یه: هه‌ر که‌سیک بلیت ئه‌و مووه‌ی که له‌سه‌ر رومه‌ته‌کانه ئه‌وه داخلی ریش نیه پیویسته ئه‌وه بسه‌لیتی - به‌به‌لگه‌) مجموعه الفتاوى ورسائل /ج11/ ص 124.

واته : (لَحِيَّة) به كه سره‌ی لام : به موی سهر كوئم و چه ناگه دهوتریت .

ههروه‌ها له (فتح الباري) دا دهفه‌رموئیت: (اللّٰحِيَّةُ اسْمٌ لِمَا نَبَتَ عَلَى الْخَدَّيْنِ
وَالذَّقْنِ)⁽²⁾ واته : ناوه بوئو مووه‌ی كه له سهر هه‌ردوو رومه‌ته‌كان و چه ناگه
رواوه .

له شه‌رعدا : (حد اللحية من العظمين الناتئين بحذاء صما في الأذنين
إلى آخر الوجه، ومنها الشعر النابت على الخدين)⁽³⁾ واته : سنوری ریش له‌و
دوو ئیسکه‌ی دیارو به‌رزو بلنده‌وه ده‌ست پی‌ده‌کات که به‌رامبه‌ر نه‌رمایی هه‌ردوو
گوئین، بو کۆتایی ده‌م و چاو، وه هه‌روه‌ها به‌و مووه‌ش دهوتریت که له‌سهر
هه‌ردوو رومه‌ته‌كان روواوه .

تعريف الشارب : (هو الشعر النابت على الشفة العليا للفم، و قال في المصباح:
هو الشعر الذي يسيل على الفم ويشئى على الفم باعتبار الطرفين) .

پیناسه‌ی سمیل: (سمیل به‌و مووه دهوتریت که رواوه له‌سهر ئیوی سه‌ره‌وه، له
کتیبی (ميصباح) دا ده‌ئیت: نه‌و مووه‌یه که دیته خواره‌وه بو سهر ده‌م وه
که‌وانه‌ی ده‌بیته‌وه به‌سهر هه‌ردوو لای ده‌مدا)

(2) فتح الباري طبعة السلفية / ج10/ ص 35 .

(3) فتاوى ورسائل ابن عثيمين (ج11/ص124) وقال (وبهذا تبين أن العارضين من اللحية) . (ج11/ص125) .

حوکمی ریش هیشتنه‌وه:

خوای په‌روه‌دیگار له قورنای پیرۆزدا باسی ریش ده‌کات.

خوای په‌روه‌دیگار باسی پیغه‌مبهر موسا و هارونی برای ده‌کات (عليهما الصلاة والسلام) کاتیک موسا گه‌رایه‌وه له کیوی توور، به خه‌فه‌تیکی زوره‌وه، به قه‌ومه‌که‌ی فه‌رموو به راستی له دواي من جینشینیکی زور خراپ بوون، چون ئاینی منتان گوری و له خه‌فه‌تدا قرژو ریشی هارونی برای راکیشا خوای په‌روه‌دیگار له باسی پیغه‌مبهر موسا و هارونی برای ده‌فه‌رموویت: ﴿ قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ﴾ [طه: 94] هارون ده‌ی فه‌رموو نه‌ی برای دایکی، ریش و قرژ مه‌گره.

ئه‌مه به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که ئه‌و پیغه‌مبهره به‌رپزه‌ش ریشی هه‌بووه، جا که ریش نیشانه‌ی عیززه‌ت و پیاوه‌تی و جوانی بیت ده‌بیت هه‌موو پیغه‌مبهران (عليهم الصلاة والسلام) ئه‌و عیززه‌ت و جوانیه یان هه‌بووبیت، ریش نیشانه‌ی پیاوه‌تییه که‌واته هه‌موو پیغه‌مبهرانی خوا (عليهم الصلاة والسلام) ئه‌و پیاوه‌تییه یان تیدا بووه .

ریش هیشتنه‌وه له فه‌رموده‌کانی پیغه‌مبهری خوا ﷺ

- 1- پیغه‌مبهری خوا ﷺ ده‌فه‌رموویت: (إِنَّهْکُوا الشَّوَابَ، وَأَعْفُوا اللِّحْيَ) (4) واته: (سمیلتان کورت بکه‌نه‌وه‌و ریشتان بهیلنه‌وه).

(4) رواه البخاري (289/10) واللفظ له، و مسلم (153/1) و أبو عوانة (189/1)، وغيرهم عن ابن عمر .

2- پیغمبره‌ری خوا ﷺ ده‌فهرموویت: (أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَوَفِّرُوا اللَّحْيَ خَالِفُوا الْمَجُوسَ)⁽⁵⁾ واته: سمیلتان ریك و كورت بکه‌نه‌وه و ریشتان بهیلنه‌وه و پیچه‌وانه‌ی ناگر په‌رسته‌کان بکه‌ن .

3- قال ابن عمر رضی‌الله‌عنہما: (إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَنَا بِإِحْفَاءِ الشَّوَارِبِ وَإِرْحَاءِ اللَّحْيِ)⁽⁶⁾ واته: عبدالله ی کوری عومهر (ره‌زای خوی لیبیت) ده‌فهرموویت: پیغمبره‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی پیکردین که سمیلان کورت بکه‌ینه‌وه و ریشمان به‌ریده‌ینه‌وه .

4- عن ابن عمر رضی‌الله‌عنہما عن النبي ﷺ قَالَ: (أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللَّحْيَ)⁽⁷⁾ واته (سمیل کورت بکه‌نه‌وه و ریشتان بهیلنه‌وه) .

5- قال ﷺ: (... لَكِنِّي أَمَرَنِي رَبِّي عَزَّوَجَلَّ أَنْ أَعْفِيَ لِحْيَتِي وَأَنْ أَقْصِ شَارِبِي)⁽⁸⁾ واته (به‌لام خوی په‌روه‌ردیگار نه‌مری پیکردووم که ریش بهیلنه‌وه و سمیل کورت بکه‌مه‌وه) .

6- وقال ﷺ: (عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ، وَإِعْفَاءُ اللَّحْيَةِ، وَالسَّوَاكُ، وَاسْتِنْسَاقُ الْمَاءِ، وَقَصُّ الْأَظْفَارِ ... أَلْخ)⁽⁹⁾

واته: (10) ده - شت له پاکیتی یه: سمیل کورت کردنه‌وه، ریش به‌ردانه‌وه، سیواک کردن، ناو له لوت وهردان، نینوک قرتانندن ... هتد (هه‌موو فه‌رمووده‌کان فه‌رمان ده‌که‌ن به سمیل کورت کردنه‌وه و ریش به‌ردانه‌وه .

(5) البخاري في اللباس / 5892 ، و مسلم في الطهارة / 52/259

(6) رواه البخاري في اللباس (5893) ، و مسلم في الطهارة (53/259) .

(7) صحيح الترمذي (2925) و (2926) وفي صحيح الجامع للألباني (207) صحيح الألباني باختصار السند، (ص6)

(8) حديث حسن، رواه ابن جرير .

(9) رواه مسلم .

که واته حوکمی ریش هیشتنه وه واجبه له بهر نهم هه موو نهمرانه ی که پیغه مبهری خوا ﷺ پیی کردووین، وه گومانیش له وه دانیه که وا نهمری پیغه مبهری خوا ﷺ بو واجبه، به لگهش له سهر نه وه زوره که نهمری پیغه مبهری خوا ﷺ بو واجبه، وهک خوی پهروه ردیگار ده فهرموویت: ﴿يَا أَيُّهَا

الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ [النساء: ۵۹]

واته: نه ی نه وانده ی که باوه رتان هیناوه! گویرایه ئی خواو پیغه مبهری خودا بکه ن. که واته خوی گه وره نهمرمان پیده کات که گویرایه ئی پیغه مبهری خوا بکه یین ﷺ، وه به لگه یه کی تر له سهر نه وه ی که نهمری پیغه مبهری خوا ﷺ بو واجبه، وه پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموویت: ﴿لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَىٰ أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ﴾ [متفق علیه] واته: نه گهر نارححت نه بوایه له سهر نومه ته که م نهوا فرمانم پییان ده کرد به سیواک کردن له کاتی هه موو نویژیکدا) له وه یه توی خوینهر بلیت نهم فهرمووده یه چ په یوه ندی به ریشه وه هه یه، منیش نه ئیم نهو فهرمووده یه م بو نه وه هیناوه که بیسه ئینم که نهمری پیغه مبهری خوا ﷺ بو واجبه، من له تو نه پرسم سیواک به کار هینان چیه؟ سوننه ته یان واجبه؟ بیگومان نه ئیبت سوننه ته، چونکه سیواک به کار هینان سوننه ته، ده ی که واته پیغه مبهری خوا ﷺ ده فهرموویت نه گهر نارححت نه بوایه نهوا نهمرم پی نه کردن به سیواک کردن، که واته نه گهر نهمری بکربا به واجب بوونی، سیواک واجب ده بوو، که واته زانیمان که هه موو نهمریکی پیغه مبهری خوا ﷺ بو واجبه ته نها نهو نهمرانه نه بیبت که مه بهستی پی ی سوننه ته، که واته ریش هیشتنه وه واجبه و تراشینی حه رانه و سهر پیچی

کردنی فەرمانی پێغه‌مبەری خوا ﷺ وه له‌وه‌یه تۆی خوێنەر به‌م قسانه
 كه مِيك ناره‌حه‌ت بێت، به‌لام ئه‌وه‌ی من بو‌ت باس ده‌كه‌م هه‌یچی قسه‌ی خۆم نیه
 به‌لكو هه‌مووی به‌لكه‌ی قورئان و سوننه‌ته .

حوكمی هه‌شتنه‌وه‌ی ریش لای زانایان - په‌حه‌تی خویان لیبیت -

له‌م به‌شه‌دا ئاماژه ده‌كه‌ین به‌ فەرمووده‌ی هه‌ندیك له‌ زانایان له‌ باره‌ی ریش
 هه‌شتنه‌وه‌ وه‌ حوكمی تاشین و كورت كردنه‌وه‌ی، له‌ پێشدا با‌سمان كرد كه‌ له
 قورئاندا خوای په‌روه‌ردیگار باسی پێغه‌مبەر هارونمان بو‌ ده‌كات كه‌ ریشی
 هه‌بووه، وه‌ له‌ فەرمووده‌كاندا ده‌ركه‌وت كه‌ پێغه‌مبەری خوا ﷺ ئه‌مری كردووه
 به‌ هه‌شتنه‌وه‌ی ریش و - ئه‌مریش بو‌ واجبه - وه‌ هه‌روه‌ها هاوه‌لانی‌ش ریشیان
 هه‌بووه چونكه‌ ناكریت پێغه‌مبەری خوا ﷺ فەرمان بكات به‌ هه‌شتنه‌وه‌ی و
 هاوه‌لان گویرايه‌ ئی نه‌بن !! وه‌ وته‌ی زانایانی دوا‌ی ئه‌وانیش باس ده‌كه‌ین و
 مه‌به‌سته‌كه‌ هیل به‌ ژێردا ده‌هینین و نایكه‌ین به‌ كوردی له‌به‌ر ئه‌وه‌ی كات زۆر
 نه‌گریت وه‌ ماناكانیش به‌ ئاشكرا دیارن :

1- مذهب الحنفية : ⁽¹⁰⁾ قال في " الدر المختار " ويحرم على الرجال قطع لحية و
صرح في النهاية بوجوب قطع ما زاد على القبضة ، وأما الاخذ منها دون ذلك كما يفعل
بعض المغاربة .

واته ئیمام ئه‌بو حه‌نیفه ده‌فه‌رموویت : ... حه‌رامه له‌سه‌ر پیاوان كه‌ له
 ریشیان بگرن و كورتی بكه‌نه‌وه .

(10) أَعْفَاءُ اللَّحِيَةِ ص / 10 .

2- مذهب المالكية : ⁽¹¹⁾ حرمة حلق اللحية و كذا قصها اذا كان يحصل به المثلة، واما اذا طالت قليلا وكان القص لا يحصل به مثلة فهو خلاف الاولى او مكروه.....

واته : **نيمامي مالك دهفه رموويت** : (**تاشين و كورت كردنه وهى ريش حه رامه ..**) .

3- مذهب الشافعية: ⁽¹²⁾ قال في شرح الحباب "فائدة" قال الشيخان: يكراه حلق اللحية وإعترضه ابن الرفعة بان الشافعي نص في الأم على التحريم، وقال الأذريعي كما في حاشية الشرواني 376/9: (الصواب تحريم حلقها جملة لغير علة بها. أه . ومثله في حاشية ابن قاسم العبادي على الكتاب المذكور).

واته : (**نيمامي شافعي له كتيبي (الأم) دا ريش تاشيني به حه رام داناه ..**) .

4- مذهب الحنابلة : ⁽¹³⁾ نص في تحريم حلق اللحية، فمنهم من صرح بان المعتمد حرمة حلقها ، ومنهم من صرح بالحرمة ولم يحك خلافا كصاحب الإنصاف، كما يعلم ذلك بالوقوف على شرح انتهى وشرح منظومة الآداب وغيرهما .

واته : **له مه زه بي حه مبه ليذا (ريش تاشين به حه رام زانراوه) .**

كه واته له لاي هه ر چوار مه زه به كانيش ريش هيشتنه وه واجبه و تراشيني حه رامه .

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

(((((**وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم**)))))

بۇ زياتر شاره زبا بوون له م بابته ته نه توانن بگه رينه وه سه ر نه م كتابه

(**حوكمى هيشتنه وهى ريش : له ژيئر رۇشناى قورئان و سوننه ت و تهى زانائندا**)

(11) إعفاء اللحية / ص 10 / يحرم حلق اللحية ولا يفعله الا المخنثون من الرجال / انظر = البرهان المبين في التصدي للبدع والأباطيل للشيخ أشرف بن إبراهيم بن أحمد قطاط لة وكتابة دالة / ج 2 / ص

(12) انظر مصدران سابقان ، واعانة الطالبين ، ج 2 / ص 386 .

(13) إعفاء اللحية / ص 10 .

نووسینی : زانا عوسمان پینجوینی